TRIBUNAL GĦAL TALBIET ŻGĦAR

ĠUDIKATUR

AVV. DR. ILONA SCHEMBRI

LL.B., LL.D., LL.M. (Lond.), Ph.D. (Birm.)

Udjenza tal-11 ta' Diċembru 2024

Talba nru. 175/2024 IS

E. GRECH CRISTAL BATH LIMITED (C 13298)

VERSUS

HELLEN CAMILLERI (I.D. 685555 (M))

IT-TRIBUNAL,

Ra illi b'Avviż tat-Talba ippreżentat fl-14 ta' Ġunju 2024 (a fol. 2 et seq), is-soċjeta' attriċi talbet l-ammont ta' tmien mija u tmienja u erbgħin Ewro u sebgħa u tmenin ċenteżmi tal-Ewro (Eur 848.87) rappreżentanti bilanċ ta' ħlas dovut fuq konsenja ta' prodotti fuq ordni tal-konvenuta, kif ukoll l-imgħaxijiet legali u l-ispejjeż.

Ra d-digriet ta' dan it-Tribunal tal-21 ta' Ġunju 2024 fejn is-soċjeta' attriċi ġiet awtorizzata tipproċedi bin-notifika tal-konvenuta (a fol. 5 u 6).

Ra illi l-konvenuta ġiet debitament innotifikata fl-4 ta' Lulju 2024 (a fol. 10).

Ra illi l-konvenuta ma ppreżentat ebda risposta u/jew kontro-talba u anqas dehret għas-seduta wara li ġiet innotifikata b'dan illi waqgħet fi stat ta' kontumaċja (a fol. 11).

Ra illi s-soċjeta' attriċi ippreżentat il-kapitolu fil-konfront tal-konvenuta (a fol. 13).

Ra illi saret seduta oħra fil-11 ta' Novembru 2024 għas-subizzjoni tal-konvenuta b'dan illi naqset għal darb'oħra milli tidher għas-seduta (a fol. 33).

Ra l-atti proċesswali.

Ra illi din il-kawża tħalliet għas-sentenza.

<u>Ikkunsidra</u>

Dan it-Tribunal irid jiddiskuti l-kontumaċja tal-konvenuta, il-preżentata tal-kapitolu fil-konfront tal-konvenuta u anke l-evidenza ippreżentata mis-soċjeta' attriċi sabiex ikun jista' jikkonkludi jekk it-talba tas-soċjeta' attriċi tistax tkun milqugħa jew le, u dan fuq bażi ta' probabbilita' hekk kif titlob il-Liġi fil-kamp ċivili.

<u>Il-Kontumaċja tal-Konvenuta</u>

Hekk kif għadu ġie rrimarkat hawn fuq, jidher mill-proċess illi l-konvenuta ma ressqet ebda risposta u/jew kontro-talba u anqas dehret għas-seduta wara li ġiet innotifikata b'dan illi waqgħet fi stat ta' kontumaċja.

It-Tribunal josserva illi l-kontumaċja waħedha ma titqiesx bħala ammissjoni tat-talba tas-soċjeta' attriċi da parti l-konvenuta iżda kontestazzjoni ta' l-istess. Għalkemm il-konvenuta baqgħet kontumaċi, dan ma jfissirx li hija abbandunat kull eċċezzjoni li setgħet tagħmel fil-kawża u ammettiet id-domandi. F'każ ta' kontumaċja jibqa' l-oneru fuq is-soċjeta' attriċi li tressaq provi sal-grad ta' probabbilità u li tressaq l-aħjar prova. Il-ġudikant għandu jeżamina jekk it-talba hijiex ġustifikata independentement mill-kontumaċja tal-konvenuta (ara ***Fenici Insurance Agency Limited noe vs. Paul Stoner et*** deċiża mill-Qorti tal-Appell [Inferjuri] fit-22 ta' Novembru 2002). L-istess intqal fis-sentenza ***Blye Engineering Co. Ltd vs. Philip Borg Bellanti et*** deċiża mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) fit- 22 ta' Ġunju 2005:

> "*huwa wkoll principju ben stabbilit illi ghalkemm il-konvenut jibqa' kontumaci dan ma kellux jinftiehem bhala li hu abbanduna kull eccezzjoni li seta' jaghti fil-kawza u ammetta d-domanda. Sta ghall-gudikant li jezamina jekk it-talba hix gustifikata, indipendentement mill-kontumacja tal-konvenut*. Vide Kollez. Vol. XXIX P III p 35"

Inoltre', fis-sentenza fl-ismijiet ***Joseph Edmond sive Jesmond Meilaq vs. Brian Mizzi et noe***, deċiża mill-Qorti tal-Appell (sede Superjuri) fis-27 ta' Marzu 1996 ingħad:

> *"Illi fl-ahharnett irid jinghad illi skond il-gurisprudenza tal-Qrati taghna, il-konvenut li jibqa' kontumaci, bhal kaz odjern, ma jitqiesx li ammetta ttalba ta' l-attur, izda jitqies li jkun irrimetta ruhu ghall-gudizzju tal-Qorti. Dana ma jfissirx pero' li l-Qorti tista' tqajjem hija stess ex officio kwalunkwe eccezzjoni li l-konvenut seta' jqajjem kieku kkontesta l-kawza billi kif gie ritenut fis-sentenza ta' l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell in re Hammet vs Genovese moghtija fil-31 ta' Jannar 1991:*
>
> *"Il-Qorti m'ghandhiex tissolleva eccezzjoniiet li mhiex awtorizzata espressament mill-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili jew minn konsiderazzjonijiet ta' ordni Pubblika. Ghaliex altrimenti tinholoq sitwazzjoni fejn il-Qorti tiddeciedi fuq eccezzjoni taghha stess haga li mhix rakkomandabbli billi tinvolvi vjolazzjoni ta' principju kardinali tas-smiegh xieraq tal-kawza;""*

L-istitut tal-kontumaċja hu intiż biss sabiex irażżan l-atteġġjament tal-kontumaċja u disprezz da parti ta' min ġie ċitat biex jersaq quddiem l-Onorabbli Qorti jew Tribunal (ara **Kummissarju tal-Artijiet vs. John Curmi** deċiża mill-Prim' Awla fil-31 ta' Jannar 2003).

<u>Il-Kapitolu</u>

Dan it-Tribunal ukoll jirrileva illi il-fatt illi ġie ppreżentat kapitolu fil-konfront tal-konvenuta u dikjarat mistqarr, dan ma jfissirx illi tali prova hija biżżejjed sabiex tali Tribunal ikun jista' jsib ħtija tal-konvenuta. Fil-fatt, *"mill-Qorti ta' l-Appell kolleggjali fil-kawza in re **James Trapani et v. Vincent Cilia** (28 ta' April 2000), "il-kapitoli jitqiesu konfessati però dan ma jfisserx li l-Qorti kienet obbligata toqghod fuq dik il-prezunta ammissjoni. Dik il_prova kellha tigi evalwata u meqjusa flimkien ma' kull prova ohra li sa dak l-istadju setghet kienet diga' prodotta quddiem il-Qorti. Dan ghaliex kif gja' nghad is-subizzjoni setghet tintalab f'kull parti tal-procedura.""*[1]

<u>L-Azzjoni tas-Soċjeta' Attriċi</u>

Is-soċjeta' attriċi ikkontendiet fl-avviż tat-talba (a fol. 2) illi din s-soċjeta' attriċi biegħet u kkonsenjat prodotti lill-konvenuta fuq ordni tal-konvenuta u ukoll ippreżentat kopja tal-i*Statement of Account* li tinsab a fol. 3 u kopja li turi l-bilanċ pendenti sad-data ta' meta s-soċjeta' attriċi ippreżentat dan l-avviż li tinsab a fol. 4. Inoltre', xehed ukoll Emanuel

[1] VODAFONE MALTA LIMITED ILLUM EPIC COMMUNICATIONS LIMITED [REG. NRU. C-10865] VERSUS ASHLEY JOHN GALEA [K.I. NRU. 393006L], 30 ta' Mejju 2022, Tribunal Għal Talbiet Żgħar, Ref.: 308/2021

Grech, li hu d-direttur tas-soċjeta' attriċi, fit-28 ta' Ottubru 2024, u liema xhieda tinsab a fol. 14 u 15, fejn ippreżenta fl-istess smiegħ tax-xhieda, kopja tal-*memorandum and articles of association* tas-soċjeta' attriċi li tinsab a fol. 16 sa 30 u kif ukoll kopja ta' *statement* li huwa *updated* li tinsab a fol. 31.

Dan it-Tribunal jaċċenna illi l-Artikoli 558 sa 562 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta jirregolaw bis-sħiħ kif il-partijiet fil-kawża għandhom iressqu l-provi tagħhom.

Dan it-Tribunal jirrileva illi l-applikazzjoni tal-Artikolu 562 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili ma jistax ikun injorat mis-soċjeta' attriċi, u liema Artikolu jipprovdi illi "*Bla ħsara ta' kull dispożizzjoni oħra tal-liġi, l-obbligu tal-prova ta' fatt imiss dejjem lil min jallegah.*" Dan it-Tribunal jagħraf ukoll l-applikazzjoni tal-Artikolu 559 tal-Imsemmi Kodiċi illi jipprovdi illi "*Il-qorti għandha fil-każijiet kollha tordna li ssirilha l-aħjar prova li l-parti tista' ġġib.*" Tali Artikolu kien hekk diskuss mill-Qorti diversement presjeduta fejn il-Qorti diversement presjeduta irriteniet diversi drabi, fosthom fis-sentenza ***Anthony Xerri (K.I. nru. 209398M) ('ir-rikorrent') vs. Claudette Spencer (K.I. nru. 307378M) u Domnic Spencer (K.I. nru. 443400L) ('l-intimati')***[2] illi "*mad-daqqa t'għajn għalhekk huwa ċar illi l-obbligu li għandu parti f'kawża mhuwiex illi jġib l-aqwa prova iżda li jġib l-aqwa prova **<u>li jista' jġib</u>**.*" L-istess qal it-Tribunal diversement presjedut fejn fis-sentenza ***DANIEL ZAMMIT VERSUS ROCCO BARTOLUCCIO***[3] ikkonkluda illi "*dak li hu importanti ghal-legislatur Malti huwa li l-prova (testimonjali u/jew dokumentarja) tkun wahda rilevanti ghall-kaz trattat u li l-istess tkun l-ahjar wahda li l-parti tista' toffri jew tressaq.*" B'dan illi tali Artikolu pero' ma jistax jinftiehem illi t-Tribunal irid jidderiġi lill-partijiet xi provi jressqu għaliex tali kompitu huwa biss tal-partijiet tal-kawża għaliex inkella it-Tribunal ikun qed iżomm ma' parti jew oħra inġustament u b'dan illi dan it-Tribunal jista' biss imbagħad iħares lejn tali provi mingħajr ma jippreġudika d-dritt ta' xi parti jew oħra.

F'dan il-każ, it-Tribunal seta' jara mill-i*Statement of Account* u l-bilanċ li kien għad fadal min-naħa tal-konvenuta liema kopji jinsabu a fol. 3 u 4. Id-dettalji tal-konvenuta huma wkoll indikati fuq dawn il-kopji hawnhekk imsemmija b'dan illi ma hemm ebda dubju min hi l-konvenuta. It-Tribunal seta' wkoll jeżamina x-xhieda ta' Emanuel Grech, direttur tas-soċjeta' attriċi, datata 28 ta' Ottubru 2024 li tinsab a fol. 14 u 15, fejn Emanuel Grech xehed illi il-konvenuta "*... ma ħallsitniex*" (a fol. 14). Għaldaqstant, fid-dawl ta' tali ġurisprudenza u evidenza, dan it-Tribunal jikkonkludi li jista' jasal għal konklużjoni fuq bażi ta' probabbilita' illi l-konvenuta hija dovuta illi tħallas l-ammont lis-soċjeta' attriċi

[2] 18 ta' Settembru 2024, Qorti tal-Appell, Ref.: 39/2021
[3] 3 ta' Frar 2020, Tribunal Ghal Talbiet Żgħar, Ref.: 80/2019

kif indikat minnha stess fl-avviż tat-talba. Fir-rigward tal-ammont pendenti min-naħa tal-konvenuta lis-soċjeta' attriċi, it-Tribunal ser iqis l-ammont ta' dak mitlub fl-avviż tat-talba peress illi ser jiddiskuti l-imgħax iktar 'l isfel.

Dan it-Tribunal jirrileva wkoll illi tali konklużjoni qiegħda wkoll issir ai termini tal-Artikolu 9 (1) tal-Att Dwar Tribunal Għal Talbiet Żgħar, Kap. 380 tal-Liġijiet ta' Malta, *stante* illi filwaqt illi tali artikolu jħaddan il-prinċipju tal-ġustizzja naturali, pero' huwa ferm importanti illi jżomm f'moħħu *"Illi jsegwi illi filwaqt li l-formaliżmu eċċessiv għandu jiġi evitat f' dawn il-proċeduri ta' natura sommarja, ma jistax ikun dubitat illi l-osservanza tar-regoli tal-proċedura hi meħtieġa biex jiġi assigurat l-ordni fil-kondotta tal-kawża u r-regolarità tagħha."*[4]

<u>Imgħax</u>

Fir-rigward ta' dan l-ammont dovut mill-konvenuta lis-soċjeta' attriċi, is-soċjeta' attriċi qed titlob l-imgħax. F'dan ir-rigward, it-Tribunal jagħmel referenza għall-artikolu 1141 tal-Kodiċi Ċivili, Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta. F'dan il-każ, jidher illi tali obbligazzjoni hija ta' natura kummerċjali ai termini tal-Artikolu 5 (e) tal-Kodiċi tal-Kummerċ, Kap. 13 tal-Liġijiet ta' Malta, b'dan illi għandu japplika is-sub-artikolu 1 tal-Artikolu 1141 tal-Kodiċi Ċivili, Kap. 16 tal-Liġijiet ta' Malta. Biss pero', it-Tribunal seta' jara illi l-kopji li jinsabu a fol. 3 u 32 jagħtu lill-klijent perjodu ta' 30 ġurnata sabiex il-klijenta tħallas. Għaldaqstant, tali imgħax beda jiddekorri tletin ġurnata wara d-data tal-fattura, u ċioe' dan l-imgħax beda jiddekorri mit-23 ta' Lulju 2022 sad-data tal-ħlas effettiv. B'dan ukoll illi l-imgħax ta' tmienja fil-mija (8%) fis-sena ikun applikabbli. L-imgħax ta' tmienja fil-mija (8%) fis-sena hu dak l-ammont ipprovdut fil-Kodiċi Ċivili illi għandu japplika peress illi ma hix applikabbli il-leġiżlazzjoni sussidjarja 16.06 f'dan il-każ. It-Tribunal innota illi l-kopja tal-i*statement* li tinsab a fol. 31 turi l-ammont ta' imgħax ta' disgħa fil-mija (9%) u għalhekk it-Tribunal qed jiċċara l-ammont ta' imgħax li għandu japplika.

<u>Spejjeż</u>

It-Tribunal seta' jara li l-unika spejjeż li qed jintalbu huma dawk li għandhom x'jaqsmu ma din it-talba, liema spejjeż ser ikunu deċiżi fid-***Decide***.

[4] Justin Spagnol [I.D. 562491M] (appellat) Vs Janice Briffa bħala leġittimu rappreżentanta tal-minuri Ruud Buhagiar [I.D. 504772M] (appellanta), 30 Mejju 2017, Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri), Ref.: 1277/2010

Decide

Għaldaqstant, dan it-Tribunal jaqta´ u jiddeċiedi billi jilqa' t-talba tas-soċjeta' attriċi għall-ammont ta' tmien mija u tmienja u erbgħin Ewro u sebgħa u tmenin ċenteżmi tal-Ewro (Eur 848.87) rappreżentanti bilanċ ta' ħlas dovut fuq konsenja ta' prodotti fuq ordni tal-konvenuta, kif ukoll l-imgħax ta' tmienja fil-mija (8%) fis-sena li beda jiddekorri mit-23 ta' Lulju 2022 sad-data tal-ħlas effettiv.

L-ispejjeż ġudizzjarji marbuta ma´ dawn il-proċeduri huma kollha a kariku tal-konvenuta.

Avv. Ilona Schembri
Ġudikatur